

Ime i prezime

JMBG

Adresa:

Telefon: E mail

Zanimanje _____

Alergija na lijekove

M

Ž

Služba porodične medicine / ambulanta _____ tim br _____; telefon : _____

Zdravstveni karton br. _____

Uputstvo za zdravstvene radnike

Uvod

Klinički put je **multidisciplinarni** plan njege, zasnovan na dokazima proisteklim iz istraživanja, koji uključuje međunarodne i nacionalne kliničke vodiče za PAPA test. Klinički put se koristiti za pravovremeno pružanje odgovarajuće njege i sastavni je dio zdravstvenog kartona .

Uputstvo za popunjavanje obrasca:

- ✓ Molimo da adekvatno popunjavate obrazac kliničkog puta , da bi se omogućilo praćenje aktivnosti njege ;identifikacija zdravstvenih radnika koji učestvuju u pružanju iste; kao i vrijeme obavljene aktivnosti.
- ✓ Svaka stranica dokumentuje određene aktivnosti , dijagnostičke i terapijske procedure koje se sprovode u cilju pružanja njege u navedenom kliničkom putu.
- ✓ Nakon završene aktivnosti zdravstveni radnik koji je istu obavio, obavezan je potpisati se na način kako je predviđeno za određene rubrike. Ukoliko u određenoj aktivnosti , dijagnostičkoj ili terapijskoj proceduri učestvuje više od jednog zdravstvenog radnika obavezno je potpisivanje svih na naprijed navedeni način
- ✓ U rubrikama koje se odnose na pitanja sa odgovorima DA ili NE odgovor označiti sa X.
- ✓ Ukoliko je potrebno mijenjati način njege u nekoj od faza kliničkog puta obavezno popuniti rubrike : odstupanje; razlozi za odstupanje; prijedlog novih aktivnosti.
- ✓ Ukoliko je pacijentici pružen bilo koji vid dodatne njege koja nije obuhvaćena ovim kliničkim putem , obavezno je unijeti podatke o istoj .
- ✓ Obavezna je tačnost i sveobuhvatnost dokumentovanja kako bi se zadovoljile zakonske norme.
- ✓ Ukoliko imate određenih nejasnoća u vezi korištenja kliničkog puta kontaktirajte Vašeg pretpostavljenog.
  - ❖ U skladu sa stručnim uputstvom za prevenciju

Aktivnosti	Urađeno		Vremenski okvir	Nalaz	Medicinska sestra/tehničar potpis i datum
	DA	NE			
Prijem, popunjavanje ličnih podataka, sestrinske anamneze	☐	☐	2dana		
Upućivanje timskom ljekaru	☐	☐			
Zakazivanje za PAPA test	☐	☐			
Savjet o pripremi za PAPA test	☐	☐			
Zakazivanje PAPA testa kod ginekologa u domu zdravlja	☐	☐	7 dana		
Odstupanje	Razlozi za odstupanje:			Prijedlog novih aktivnosti	

Aktivnosti	Urađeno		Vremenski okvir	Nalaz	Ljekar potpis i datum
	DA	NE			
Opšti anamnestički zadaci , ginekološke i seksualne anamneze	☐	☐	2 dana		
Upućivanje na PAPA test i ginekološki pregled	☐	☐			
Evidencija PAPA nalaza	☐	☐	32. dan		
Evidencija PH biopsije	☐	☐	56.dan		
Prijava malignog oboljenja i popunjavanje registra	☐	☐			
Odstupanje	Razlozi za odstupanje:			Prijedlog novih aktivnosti	

GINEKOLOŠKA SLUŽBA

Aktivnosti	Urađeno		Vremenski okvir	Nalaz	Med. sestra potpis i datum
	DA	NE			
Prijem, popunjavanje ličnih podataka, sestrinske anamneze	☐	☐	7 dana		
Priprema materijala i instrumenata za uzimanje PAPA testa	☐	☐			
Asistencija pri uzimanju PAPA testa	☐	☐			
Evidencija u protokol	☐	☐			
Slanje materijala za PAPA testa u citološki laboratorij	☐	☐			
Citoskriner-priprema i bojenje preparata; slanje na analizu	☐	☐	5 dana		
Evidencija i izdavanje PAPA nalaza	☐	☐	3 dana		
Obavješćavanje pacijentice o patološkom PAPA nalazu	☐	☐			
Zakazivanje pacijentice za kolposkopiju i biopsiju	☐	☐			
Priprema materijala i instrumenata za biopsiju PVU	☐	☐	1 dan		
Asistencija pri biopsiji PVU	☐	☐			
Slanje materijala na patohistološku analizu	☐	☐			
Odstupanje	Razlozi za odstupanje:				Prijedlog novih aktivnosti

Aktivnosti	Urađeno		Vremenski okvir	Nalaz	Ginekolog potpis i datum
	DA	NE			
Pregled i uzimanje PAPA nalaza	☐	☐	7 dana		
Citološki laboratorij : citološka dijagnostika PAPA brisa	☐	☐	15 dana		
Saopštavanje nalaza pacijentkinji	☐	☐	3 dana		
Uredan nalaz - savjetovanje	☐	☐			
Patološki PAPA nalaz	☐	☐			
Patološki nalaz -kolposkopski pregled i biopsija PVU	☐	☐	7 dana		
Teži slučajevi –upućivanje i zakazivanje biopsije na Ginekološkom odjeljenju Bolnice Doboje	☐	☐			
Biopsija PVU	☐	☐			
Kontrolni pregled	☐	☐	15 dana		
Saopštavanje PH nalaza biopsije	☐	☐			
Kod premalig. lezije (CIN I, CIN II) potrebna dodatna dijag. CB + ABG?	☐	☐			
Kod premalig. lezije (CIN I, CIN II) potrebna dodatna dijag. HPV tipizacija	☐	☐			
❖ Kontrolni PAPA nalaz	☐	☐			
❖ Kontrolni kolposkopski pregled	☐	☐			
Carcinom cerviksa	☐	☐	7 dana		
Ako DA upućivanje za prijem na Ginekološko odjeljenje Bolnice Doboje	☐	☐			
❖ Dalje praćenje bolesti	☐	☐			
Odstupanje	Razlozi za odstupanje			Prijedlog novih aktivnosti	

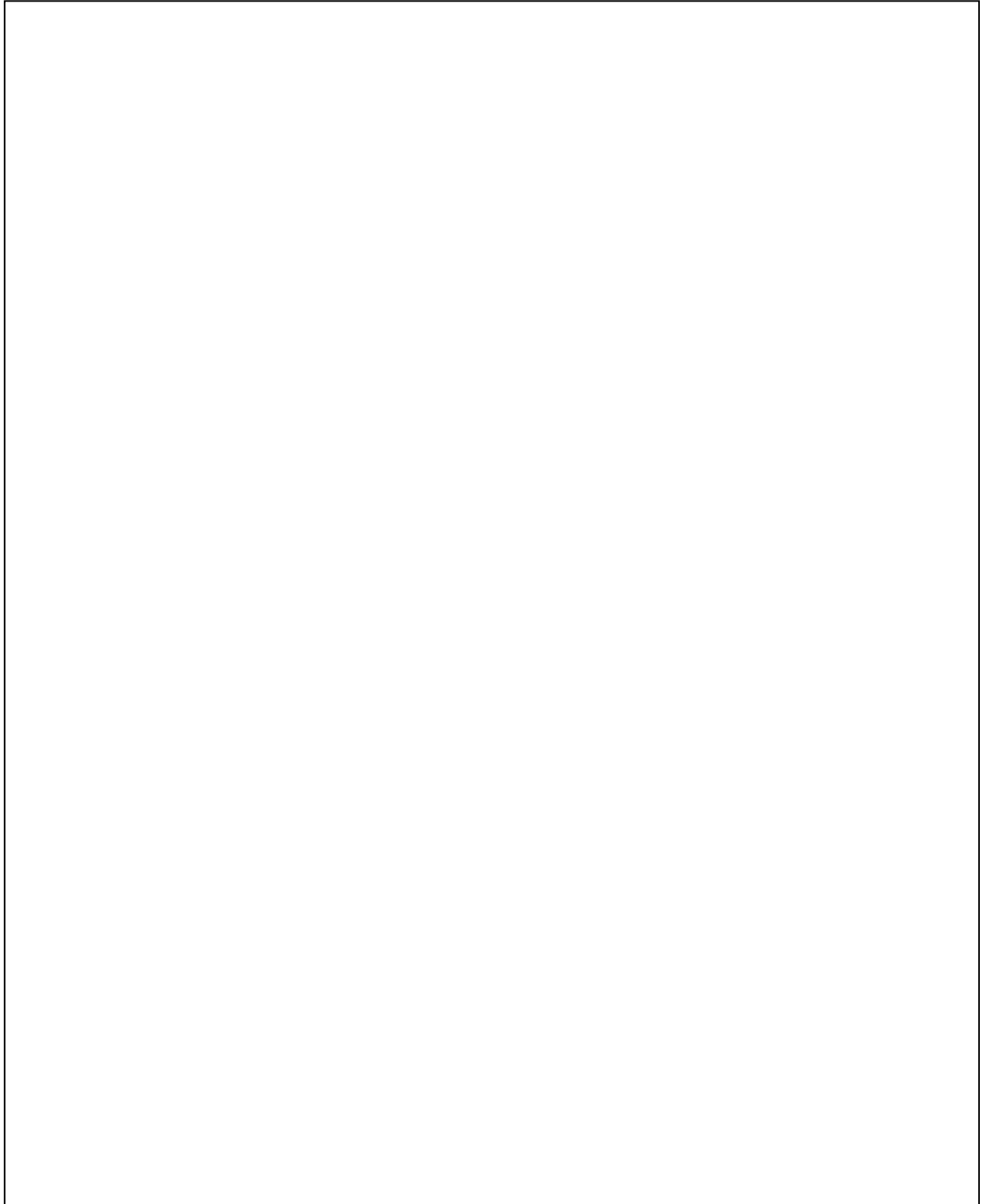
moćnost HPV tipizacije za sada je izvan našeg područja i dijagnostiku plaćaju pacijentice.

OPŠTA BOLNICA - GINEKOLOŠKO ODJELJENJE

Aktivnosti	Urađeno		Vremenski okvir	Nalaz	Med. sestra potpis i datum
	DA	NE			
Prijem i evidencija na Ginekološko odjeljenje Bolnice Doboj	☐	☐	7dana		
✓ Biopsia PVU	☐	☐			
✓ Prijem na odjeljenje	☐	☐			
Priprema materijala i instrumenata za biopsiju	☐	☐			
Asistencija pri biopsiji	☐	☐			
Slanje materijala na patohistologiju	☐	☐			
Odstupanje	Razlozi za odstupanje		Prijedlog novih aktivnosti		

Aktivnosti	Urađeno		Vremenski okvir	Nalaz	ginekolog potpis i datum
	DA	NE			
Biopsija PVU	☐	☐	15dana		
Saopštavanje nalaza	☐	☐			
✓ Premaligne lezije	☐	☐			
✓ Karcinom cerviksa	☐	☐			
Ako DA upućivanje na konzilijum	☐	☐	15 dana		
Biopsija PVU	☐	☐			
Odstupanje	Razlozi za odstupanje		Prijedlog novih aktivnosti		

Pacijentica se vraća kod:	DA	NE
Porodičnog ljekara	☐	☐
Ginekološke službe – Doma zdravlja Doboj	☐	☐
Otpusnica iz Opšte bolnice Doboj	☐	☐
Sa klinike	☐	☐

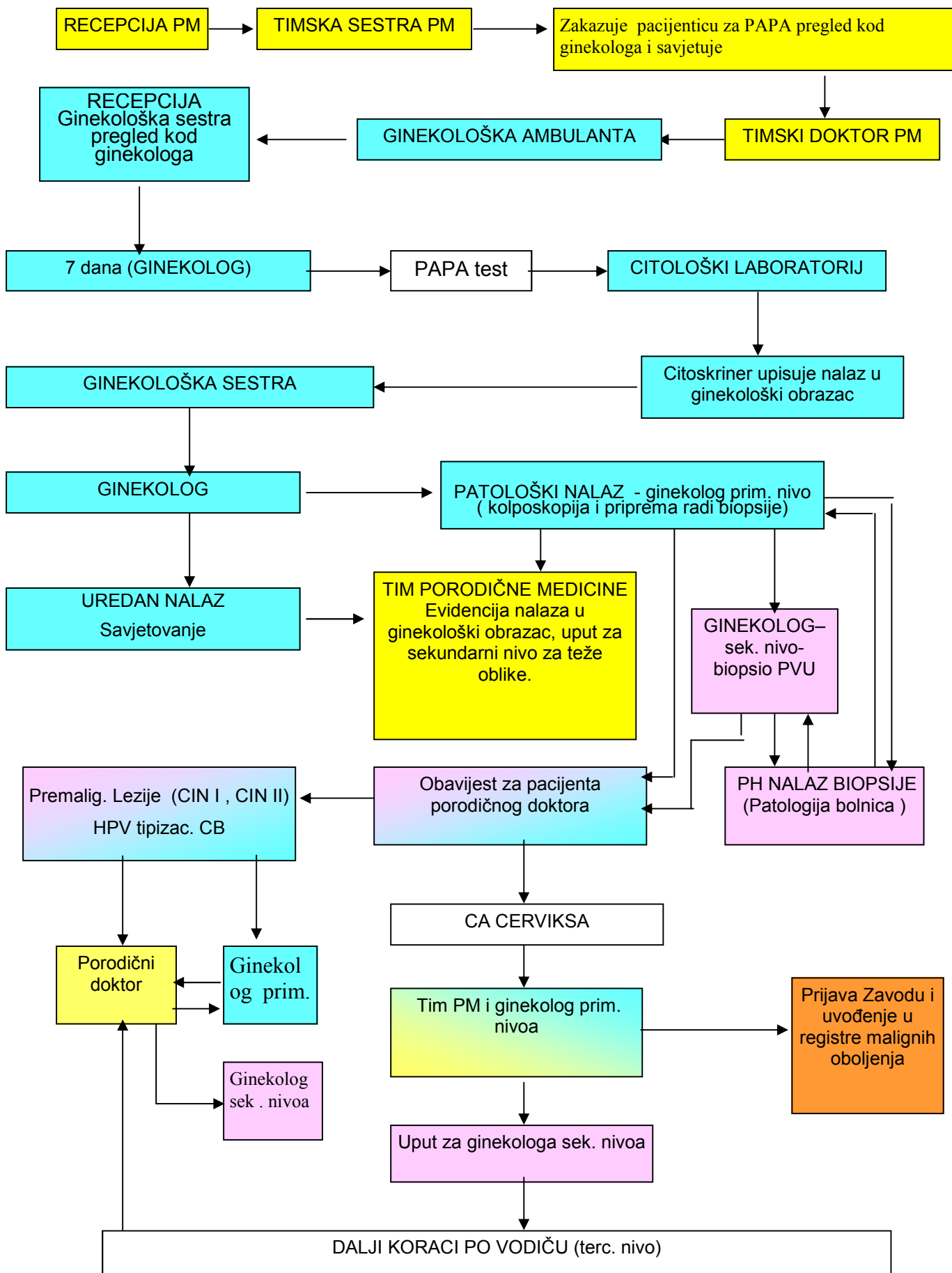

Radna grupa :

Dom zdravlja - prim dr Anđa Sušić, mr.sci.dr Jadranka Đuranović Miličić, dr Biljana Kuprešak, dr Biljana Janjić, dr Danijel Atijas, dr Pejić Daliborka, Mirjana Ninković viša med. sestra, Dragoslava Kovačević med. sestra, Radislav Božičković med. tehničar.

Bolnica Dobož: dr Miroslav Jović, dr Marina Tomanić, dr Zlatan Marković, Slobodanka Panić viša med. sestra

KLINIČKI PUT ZA CA CERVIKSA

UPUSTVO ZA PACIJENTKINJE - ZA PAPA TEST

Klinički put za PAPA test bavi se praćenjem uzimanja i kontrole brisa grlića materice sa ciljem otkrivanja (dijagnostike) upale, uzročnika upale, abnormalnosti ćelija i ranog otkrivanja tumorskih oboljenja grlića materice kod žena u Domu zdravlja Dobož i Opštoj bolnici Dobož.

Formular ovog kliničkog puta je od značaja za Vas i zdravstvene radnike koji prate Vaše zdravstveno stanje. Može biti od značaja i za članove vaše porodice, kao i za sve druge koji prate zdravstveno stanje žena oboljelih od upalnih i tumorskih promjena grlića materice.

Klinički put ima za cilj da bolje razumijete potrebu i mogućnosti ranog otkrivanja oboljenja grlića materice pomoću PAPA testa, a posebno ranog otkrivanja raka grlića materice, kao i organizaciju i mogućnosti dijagnostike i liječenja u vanbolničkim i bolničkim uslovima na našem području.

Dokumentacija kliničkog puta ne sadrži detaljan opis navedenih oboljenja, dijagnostičkih analiza ili primijenjene terapije, ali detaljnije podatke vezane za Vaše zdravstveno stanje možete dobiti kroz razgovor sa članovima Vašeg tima porodične medicine i sa članovima drugih zdravstvenih timova koji učestvuju u dijelu brige o vašem zdravlju.

Zašto je značajan PAPA test?

PAPA test je posebno značajan u sprečavanju i ranom otkrivanju raka (carcinoma) grlića materice. PAPA test je u kliničku praksu uveo 1948. godine George Papanikolau kada je otvoreno novo polje u ginekologiji. Ova metoda je postala od velike važnosti u praksi zbog toga što nam ukazuje na promjenu koja se razvija na grliću materice za koju se preduzima odgovarajuće liječenje ili dalje redovno praćenje. Promjene otkrivene u ranom stadijumu su izlječive, a njihovo kasno otkrivanje vodi ka ozbiljnom zdravstvenom problemu. Uzimanje PAPA testa je jednostavan dijagnostički postupak, bezbolan, nije štetan, niti skup, a sastoji se od uzimanja brisa grlića materice. Dijagnostika se zasniva na opažanju pojedinačnih promjena na ćelijama uzetog uzorka, a koje postaju vidljive nakon odgovarajućeg postupka bojenja preparata.

Kada treba početi sa uzimanjem PAPA testa?

Postoje neznatne razlike kada su u pitanju preporuke kada treba početi sa uzimanjem PAPA testa. Prema našem važećem stručnom uputstvu za prevenciju raka grlića materice PAPA test se radi počev od 25 godine života kao i mlađim od 25 godina koje su seksualno aktivne. U početku je potrebno PAPA test raditi svake godine. Potrebno je znati da kada imate tri uzastupna uredna nalaza, nalaz se može raditi svake 2-3 godine. Optimalno vrijeme za uzimanje PAPA testa je između desetog i šesnaestog dana menstracionog ciklusa.

Kakav rezultat PAPA testa može biti?

Kada je u pitanju rezultat PAPA testa prema važećoj podjeli nalaz može biti : uredan- sa nalazom normalnih ćelija; uredan- sa upalnim promjenama koje mogu biti izazvane različitim bakterijama , gljivicama , virusima; sumnjiv – gdje je poremećena normalna slika ćelija ali još nemaju izgled tumorskih ćelija; i patološki – gdje imamo tipično promijenjene ćelije koje ukazuju na određen stepen raka (carcinoma). Kada imate uredan nalaz sa upalnim promjenama, obavezno pristupiti liječenju upalnih promjena da ne bi došlo do napredovanja ka težim promjenama.

Kada imate sumnjiv nalaz potrebno je primijeniti i dodatnu dijagnostiku. Prije svega potrebno je uraditi kolposkopski pregled koji mikroskopski otkriva težinu i lokalizaciju nađenih promjena. Nakon toga, ako težina nađenih promjena nalaže potrebno je uraditi pregled na određenu vrstu virusa (HPV tipizaciju). Osim navedenih pretraga kod dijela pacijentkinja za postavljanje definitivne dijagnoze potrebno je uzeti isječak (biopsiju) tkiva sa grlića materice.

Kada imate patološki nalaz navedena dodatna dijagnostika je obavezna, da bi se utvrdio stepen nađenih promjena koje ukazuju na tumorsko oboljenje (karcinom) grlića materice , napravila procjena i redosljed postupaka i metoda za liječenje.

Kakavo liječenje može biti?

Način liječenja zavisi od vrste i stepena nađenih promjena. Kada imate upalne promjene iste se liječe zavisno od vrste uzročnika. Kada imate sumnjiv PAPA nalaz postavljanje definitivne dijagnoze će odrediti kakav će dalji tretman biti. Isti način odlučivanja će biti primijenjen i kod patološkog nalaza. Tretman može biti neoperativan ili operativan. Sve dodatne i detaljnije informacije o vrstama i načinama liječenja može dobiti od svog ginekologa.

Klinički putevi kao dio zdravstvene dokumentacije koriste se u više zemalja preko 10 godina, a kod nas je ovaj proces u početnoj fazi uvođenja tako da će svi Vaši savjeti i komentari biti od značaja za dalje poboljšanje radnih procesa.

Molimo Vas da dokumentaciju kliničkog puta čuvate i koristite u skladu sa dogovorom sa Vašim timom porodične medicine

Ovaj projekat je trenutno u pilot-fazi, svi komentari su dobrodošli.

Ukoliko imate dodatnih pitanja ili nedoumica molimo Vas da kontaktirate Vaš tim porodične medicine na tel.

CIDA/WHO project
Strengthening health systems in BiH with focus on
primary health care/model of family medicine